

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a Hargittay és Jarovinszkij Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Jarovinszkij Igor ügyvéd, 1061 Budapest, Jókai tér 8.) által képviselt felperesnek a 91. sz. Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Hoffmann László ügyvéd, 1121 Budapest, Denevér u. 54.) által képviselt alperes ellen üzletszabályzat rendelkezésre bocsátása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. szeptember 16-án kelt 19.G.40.537/2008/18. számú ítélete ellen a felperes által benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 12.000 /Tizenkétezer/ forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes és öt jogelődje az-vel 1994. augusztus 8-án kötött adásvételi szerződéssel egyenlő arányban összesen 69.820 db, a által kibocsátott, egyenként 10.000 forint névértékű részvényt, 100.000.000 forint névértékű kötvényt, valamint ingatlanokat, gépeket és egyéb berendezéseket vásárolt és kötelezettséget vállaltak további 18.712 db részvény megvásárlására is. A vételárat részben E-hitelből egyenlítették ki.

Az alperesi jogelőd a felperessel és jogelődeivel 1994. augusztus 18-án külön-külön megkötött kölcsönszerződések alapján felperesnek és jogelődeinek összesen 1.536.570.000 forint E-hitelt folyósított 15 évi futamidőre három évi türelmi idővel, 1997. szeptember 20-tól 2009. június 20-ig negyedévenként esedékesen előre meghatározott összegű törlesztő részletfizetési kötelezettség mellett.

A kölcsönszerződések 14.3. és 14.4. pontja értelmében az egzisztencia hitelből megvásárolt részvények és kötvények a kölcsönszerződés mellékletét képező - ugyancsak 1994. augusztus 18-án megkötött - óvadéki szerződésekkel óvadékként az alperesi jogelődnél kerülnek letétbe helyezésre.

A 16.b. pont szerint a kölcsön és járu lékai erejéig „a tulajdonostársak” - felperes és jogelődei - egymás tartozásaiért készfizető kezességet is vállalnak az ugyancsak a kölcsönszerződés mellékletét képező készfizető kezességi szerződésben.

A 21. pont akként rendelkezik, az itt nem szabályozott kérdésekben a Ptk., az 1991. évi LXIX. törvény (Pit.), a többször módosított 39/1984.(XI.15.) Mt. rendelet, a 28/1991.(II.21.) Korm. rendelet, a hitelezésre vonatkozó egyéb rendelkezések továbbá az alperesi jogelőd bank mindenkor „Hitelezés Általános Szerződési Feltételei” az irányadóak.

A készfizető kezességi szerződések 5. pontja szerint „a szerződés nem szabályozott kérdéseire a vonatkozó jogszabályi előírásokat valamint a bank üzletszabályzatában foglaltakat kell alkalmazni. A kezes a bank üzletszabályzatát megismerte és az abban foglaltakat tudomásul vette.

Az óvadéki szerződések 11. pontja pedig kimondja, a szerződésen nem szabályozott kérdésekben a Ptk. 270-271. §-ai és a Bank Általános Szerződési Feltételeiben foglaltak az irányadók.

Felperes és jogelődei a megvásárolt kötvényeket továbbá az üres forgatmánnyal ellátott részvényeket óvadékként átadták az alperesi jogelődnek a kölcsönszerződés mellékletét képező óvadéki szerződések alapján.

Az 1996. január 3-án beolvadt a (utóbb)

Alperesi jogelőd a felperessel és jogelődeivel kötött kölcsönszerződések alapján még fennálló 1.536.570.000 forint összegű követelését 1996. október 10-én 1.843.844 forint ellenében engedményezte a perben nem állóre, egyidejűleg a nála óvadékként letétbe helyezett részvényeket és kötvényeket valamint az értékpapírok forgatására szóló meghatalmazásokat is átadta az engedményesnek, az engedményezés tényéről pedig levélben értesítette a felperest és jogelődeit.

Az engedményes ugyanezen a napon, 1996. október 10-én azonnali hatállyal felmondta a kölcsönszerződéseket, majd 1996. október 16-a és október 30-a között értékesítette az óvadékkul szolgáló részvényeket, 1996. november 14-én pedig a kötvényeket is eladta.

Felperes és jogelődei a Fővárosi Bíróság előtt 4.G.76.154/1996. szám alatt pert indítottak a jelen per alperese és tíz pertársa ellen egyebek mellett annak megállapítása iránt, hogy az óvadéki részvények és kötvények engedményesnek történt átadása jogszabályba ütközik, semmis, az értékpapírok engedményes által történt forgatására senki nem alapíthat jogot.

A felperes és jogelődei 1997. szeptember 10-én előterjesztett keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesi jogelőd felróható magatartásával nekik kárt okozott. Állították, az alperesi jogelőd a nála óvadékként elhelyezett részvényeket jogszabálysértően adta át az engedményesnek, amivel felperesnek és jogelődeinek kárt okozott. A kár a Fővárosi Bíróság előtt 4.G.76.145/1996. szám alatt indított per eredményeként részben megtérülhet, ezért marasztalási kereset nem terjeszthető elő, a kért megállapítás a felperesek jogainak megóvása érdekében szükséges.

Alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult a megállapítási kereset jogszabályi feltételeinek hiányára tekintettel.

Időközben a per tartama alatt a Fővárosi Bíróságon a 4.G.76.145/1996. szám alatt indult perben a kereset elutasításra került.

A jogerős másodfokú ítéletet a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Gfv.X.32.698/1999/12. számú ítéletével hatályában fenntartotta, rámutatva, a kölcsönkövetelés engedményezésével a kölcsönkövetelés biztosítékaul óvadékként átadott értékpapírok jogszerűen kerültek az engedményeshez, a részvények forgatására is jogszerűen került sor.

Ezt követően a felperes és jogelődei 1999. szeptember 20-án 25.G.75.930/1999. szám alatt a Fővárosi Bíróságon újabb pert indítottak a jelen per alperese és pertársai ellen az engedményezési szerződés semmisségének, a kölcsönszerződések felmondása érvénytelenségének megállapítása és az eredeti állapot helyreállítása illetve kártérítés iránt.

Az elsőfokú bíróság a jelen per tárgyalását az említett per jogerős befejezéséig felfüggesztette.

A 25.G.75.930/1999. számú perben a Fővárosi Bíróság 2002. október 9-én 88. számú ítéletével megállapította, hogy a kölcsönszerződés felmondása érvénytelen, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla 2004. október 22-én kelt 16.Gf.42.195/2003/15-II. számú részítéletével az ítéletet az engedményezési szerződések semmisségének megállapítása iránti kereseti kérelmet elutasító, a kölcsönszerződések felmondásának érvénytelenségét megállapító, az eredeti állapot helyreállítása iránti kereseti kérelmet elutasító részében helybenhagyta, míg az ítélet kártérítési keresetet elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte és ebben a körben az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította, rámutatva, az érvénytelenség jogkövetkezménye a felek viszonyának rendezésével vonható le. Az adott ügyen a bekövetkezett változások visszafordíthatatlanok, az eredeti állapot nem állítható helyre, a felek között elszámolásnak van helye, amelynek körében kártérítési igény is előterjeszthető.

A jogerős részítélettel szemben előterjesztett felperesi felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság 2005. április 19-én Gfv.E.30.060/2005/2. számú végzésével elutasította, egyebek mellett rámutatva, az eredeti állapot helyreállítására nincs lehetőség, a felmondás érvénytelenségének megállapítását követő elszámolást ezért a bíróságnak pénzben kell megejtenie.

Az elsőfokú bíróság 2008. április 14-én elrendelte az eljárás folytatását, továbbá megállapította, hogy a felperesi jogelődök beolvadtak a felperesbe, jogutódjuk a felperes.

Felperes 2008. május 14-én keresetét módosította, majd pedig többször, utoljára 2008. szeptember 16-án pontosította. Az alperest 1994. augusztus 18-tól az ítélethozatalig hatályban volt valamennyi üzletszabályzatának és általános szerződési feltételeinek kiadására kérte kötelezni az 1991. évi LXIX. törvény (Pit.) 52. § (1) bekezdés a) pontjára és az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (4) bekezdésére alapítva.

Egyebek mellett előadta, az alperes és közte illetve az alperes és jogelődei között 1994. augusztus 18-án létrejött kölcsönszerződések valamint az azok mellékletét képező óvadéki szerződések értelmében a felek által nem szabályozott kérdésekben az alperes mindenkor általános szerződési feltételeiben foglaltakat kell irányadónak tekinteni. Ily módon tehát az alperesi üzletszabályzat illetve általános szerződési feltételek a kölcsönszerződések részét képezik.

A fővárosi Bíróságon 25.G.75.930/1999. számon indult perben a Fővárosi Ítéltábla 2004. október 22-én meghozott részítéletében jogerősen megállapította az alperessel kötött kölcsönszerződések engedményes általi azonnali hatályú felmondásának érvénytelenségét. A kölcsönszerződések tehát az érvénytelen felmondással nem szűntek meg. A felperes és jogelődei valamint az alperes között a kölcsönszerződéssel létrejött jogviszony a követelések alperes általi engedményezésével sem szűnt meg. Az engedményes csak a jogosultságok tekintetében lépett a jogviszonyban az alperes helyébe. A kötelemből eredő kötelezettségek ugyanakkor továbbra is az alperest terhelik. Önmagában a kölcsön folyósítása sem eredményezte a szerződő felek közötti szerződéses viszony megszűnését, az alperes szerződésen alapuló egyéb kötelezettségei, így például

titoktartási, tájékoztatási kötelezettsége a kölcsön folyósításától függetlenül továbbra is fennmaradtak.

Az alperes tehát a felperessel és jogelődeivel kötött kölcsönszerződések alapján köteles felperes rendelkezésére bocsátani a szerződések részét képező üzletszabályzatát és általános szerződési feltételeit.

Az alperes ezen kötelezettsége egyebekben a Pit. 52. § (1) bekezdés a) pontja illetve a Hpt. 203. § (4) bekezdése alapján a Ptk. 198. § (1) bekezdése szerinti jogszabályon alapuló kötelemből eredően a felek közötti szerződéses jogviszonytól függetlenül is fennáll.

Az alperes azonban annak ellenére nem tett eleget kötelezettségének hogy felperes többször, így például a Fővárosi Bíróság előtt 4.G.76.145/1996. szám alatt 1996. október 16-án benyújtott keresetlevelében, majd annak a pernek a tartama alatt többször is bizonyítási indítvány keretében igényelte az alperesi üzletszabályzat rendelkezésére bocsátását. A keresetben foglalt igény bírói úton történő érvényesítése a Ptk. 7. § (1) bekezdésén alapul.

Az alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte, arra hivatkozással, a felperesi keresetmódosítás tartalma szerint az eredeti keresettől történő elállásnak minősül, a keresetváltoztatás Pp. 146. §-ában írt feltételei nem állnak fenn, mert a módosított kereset nincs szerves kapcsolatban az eredeti kereseti kérelemmel, továbbá a módosított kereset nem felel meg a Pp. 121. § (1) bekezdésében foglaltaknak, illetve a felperesi igény bírói úton nem érvényesíthető.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Előadta, a hitel folyósításával teljesítette a felperessel, illetve jogelődeivel kötött kölcsönszerződésekben eredő kötelezettségeit, az 1996. október 10-i engedményezési szerződéssel a Ptk. 329. § (1) bekezdése szerint az engedményes az engedményező helyébe lépett, a közte és a felperes (felperesi jogelődök) közötti jogviszony megszűnt, ily módon a felperes és jogutódai ügyféli státusza is megszűnt. A peres felek közötti szerződéses jogviszony megszűnésének időpontjában, 1996. október 10-én hatályban volt 1991. évi LXIX. törvény (Pit.) 52. § (1) bekezdés a) pontja alapján felperes az üzletszabályzat kiadását a jogviszony fennállta alatt vagy az annak megszűnésétől számított öt éves elévülési időn belül, legkésőbb 2001. október 10-éig tarthatott volna igényt. Ezt támasztja alá az 1996. évi CXII. törvény 206. §-ának azon rendelkezése is, amely szerint az ügyfél kérésére a bank az öt éven belüli ügyletekről köteles kimutatást adni. Ugyanakkor felperes az üzletszabályzat kiadására irányuló kereseti kérelmét csak 2008. május 15-én, az elévülési idő lejártát követően terjesztette elő, ezért a keresetet mindenképp az elévülésre tekintettel kell elutasítani.

A Hpt. 1997. január 1-jén, a peres felek közötti jogviszony megszűnését követően lépett hatályba, ezért az abban foglaltakra felperes tévesen, megalapozatlanul hivatkozik.

A jelen perben irányadó Pit. 52. § (1) bekezdésének a) pontja pedig a hatályban lévő üzletszabályzat ügyfelek részére történő kiadását írja elő a bank számára.

Felperes azonban 1996. október 10-e óta nem ügyfele az alperesnek, továbbá a kereset már nem hatályos üzletszabályzat kiadására irányul. A kereset ezért a jogszabályi feltételek hiányában érdemben is megalapozatlan. A felperesi igény mint ingó kiadására irányuló kérelem sem lehet megalapozott, mert az üzletszabályzat nem a felperes tulajdona.

Állította azt is, a felperes által kiadni kért üzletszabályzatok illetve egyéb okiratok egyébként sem állnak rendelkezésére, ezért a kereset lehetetlen szolgáltatásra irányul, ezen okból is megalapozatlan.

Végül arra is hivatkozott, felperes nem jelölte meg milyen érdeke fűződik az üzletszabályzat kiadásához, keresete valójában leplezett bizonyítási indítvány, amelynek révén a jóhiszemű pervitel követelményével ellentétesen a már jogerősen lezárult perekben történő perújításhoz kíván alapot teremteni.

A felperes vitatta az alperesi ellenkérelemben foglaltakat. Az elévülési kifogással szemben továbbra is állította, az engedményezéssel a felek közötti jogviszony nem szűnt meg, érvényes felmondás hiányában a hitelviszony továbbra is fennáll, így változatlanul az alperes ügyfelének minősül. Az alperes ügyfeleként pedig bármikor követelheti az üzletszabályzat kiadását.

Az üzletszabályzat kiadása iránti igénye egyebekben azért sem évülhetett el, mert ezt az igényét bizonyítási indítványként már az engedményezést követően rövid időn belül megindított perben érvényesítette és azóta is folyamatosan fenntartotta.

Kifejtette azt is, az általa hivatkozott jogszabályi rendelkezések semmiféle korlátozást nem tartalmaznak arra nézve, hogy az ügyfél mikori hatályú üzletszabályzat kiadását kérheti. Ugyancsak téves a Hpt. 206. §-ára történt alperesi hivatkozás, mert az nem az üzletszabályzatra, hanem az egyéb pénzügyi mozgásokra, ügyletekre vonatkozik. E jogszabályi rendelkezés ugyanakkor azt támasztja alá, hogy azokban az esetekben, amikor a jogszabály az ügyfél jogait korlátozni kívánta, erről kifejezetten rendelkezett.

Hangsúlyozta továbbá, nem életszerű, hogy a hitelszerződések mellékletét képező üzletszabályzatok az alperesnél ne lennének fellelhetők.

Egyebekben előadta azt is, a törlesztő részleteket az engedményezést követően egy ideig bírói letétbe teljesítették. Az óvadék jogellenes felhasználása miatti felperesi követelés azonban névértéken számolva is meghaladja azt az összeget, amely esetlegesen még az eredeti kölcsönszerződésből felperesi oldalon kötelezettségként fennállna.

Tanúk meghallgatását indítványozta annak tisztázására, hogy az alperesnél rendelkezésre állnak-e az általa kiadni kért üzletszabályzatok, továbbá indítványozta az MNB, a PSZÁF és a versenyhivatal megkeresését arra nézve, hogy az alperes illetve jogelődje milyen hatályú üzletszabályzatot küldött meg részükre, illetve az rendelkezésükre áll-e.

Az elsőfokú bíróság 2008. szeptember 16-án kelt 19.G.40.537/2008/18. számú ítéletével a keresetet elutasította, felperest az alperes részére 21.000 forint

perköltség, továbbá az állam javára 12.000 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Az ítélete indokolásában mindenképp rögzítette, nem találta megalapozottnak az alperes per megszüntetésére irányuló kérelmét, ezért a keresetet érdemben bírálta el.

A kereset érdemi vizsgálata körében az elsőfokú bíróság a Pit. 52.§ (1) bekezdés a) pontjában és a Hpt. 203. § (4) bekezdésében foglaltakra utalva kifejtette, a jogszabályi rendelkezések értelmében a pénzügyi intézeteket az ügyféllel szemben terheli az üzletszabályzat rendelkezésre bocsátásának kötelezettsége, ugyanakkor az ügyfél fogalmát sem a Pit., sem a Hpt. nem határozza meg. A jogszabályi rendelkezések egészéből illetve rendszeréből azonban az következik, azon személyek tekintendők az ügyfél fogalmi körébe tartozónak, akikkel a pénzügyi intézet (hitelintézet) a tevékenységi körében kötött szerződéseken alapuló kapcsolatban áll. Kétségtelen, a perbeli kölcsönszerződések 15 éves futamideje 2009. évben járna le és az is, hogy azokra az alperes aktuális üzletszabályzatát kell irányadónak tekinteni. Az sem kétséges továbbá, hogy jogerős ítélet állapította meg a kölcsönszerződések felmondásának érvénytelenségét, így e szerződések a felmondás következtében sem szűntek meg.

Ugyanakkor a kölcsönszerződések jogellenes felmondása a teljesítés Ptk. 313. §-a szerinti megtagadásának tekintendő, aminek következtében a másik fél választhat a késedelem és a lehetetlenülés következményeinek alkalmazása között.

A lehetetlenülés jogkövetkezményeként egyik fél sem köteles teljesíteni a szerződéses szolgáltatást, a felek között elszámolási viszony jön létre, amelynek keretében kártérítés is követelhető. A késedelem jogkövetkezményeinek alkalmazása esetén pedig a jogosult a Ptk. 300. § (1) bekezdése szerint követelheti a teljesítést, vagy ha ezt többé nem áll érdekében, elállhat a szerződéstől, ami ugyancsak a szerződés megszűnését eredményezi.

A felperes és jogelődjei azáltal, hogy a kölcsön részleteinek törlesztését beszüntették, gyakorlatilag elállási jogukkal éltek, ennek következtében pedig a szerződés a Ptk. 319. § (3) bekezdése és 320. § (1) bekezdése értelmében megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal megszűnt, a már teljesített szolgáltatások visszajárnak, a felek között pedig elszámolási viszony jött létre.

Az sem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a Fővárosi Bíróság 25.G.75.930/1999/88. számú ítéletének indokolása szerint az egzisztencia hitelt az alperesi jogelőd visszafizette az államnak, az óvadékként átadott részvények fizikailag nincsenek meg. A Fővárosi Ítéltábla pedig 16.Gf.42.195/2003/15-II. számú részítéletében ezen tényállásra alapítva helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felek között csupán elszámolásnak van helye. A jogerős részítéletben foglaltak ugyancsak azt támasztják alá, hogy a felek között szerződéses jogviszony már nem áll fenn.

Szerződéses jogviszony hiányában felperes nem minősül ügyfélnek, ezért a Pit. 52. § (1) bekezdés a) pontja, illetve a Hpt. 203. § (4) bekezdése alapján nem tarthat igényt az alperesi üzletszabályzatok kiadására.

Az elsőfokú bíróság a felperes bizonyítási indítványát a Pp. 3. § (4) bekezdésében foglaltakra tekintettel mellőzte, mert annak teljesítését a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelennek találta. Egyebekben rámutatott arra is, miután a

szerződés megszűnésére tekintettel a felperes által érvényesített követelés már nem áll fenn, az elévülés kérdése pedig csakis létező követelés esetén merülhet fel, az alperes elévülési kifogását az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálta.

Az ítélettel szemben a felperes fellebbezett jogi képviselő útján. Az ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Előadta, az elsőfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az ügyfél csakis a közte és a bank közötti szerződés hatályban létének tartama alatt tarthat igényt az üzletszabályzat kiadására. A Pit. üzletszabályzat rendelkezésre bocsátását előíró rendelkezése ugyanis a törvény indokolásából is megállapíthatóan alapvetően fogyasztóvédelmi szabály, a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 2. § e) pontja szerinti definícióból következően pedig a fogyasztói minőség nem szűkíthető le arra az időtartamra, amíg a fogyasztó és a kereskedő között létrejött szerződés hatályban van. A fogyasztói jogok a szolgáltatás igénybevétele előtt illetve az igénybevételt követően is fennállnak. Az ezzel ellentétes értelmezés a fogyasztóvédelem egész rendszerét értelmetlenné tenné.

A felperesi jogértelmezés helytállóságát igazolja a Hpt. 203. § (1) bekezdése is, amely a szolgáltatások igénybevételének feltételeire valamint a feltételek módosulására nézve az ügyfelek illetve a jövőbeni ügyfelek egyértelmű és közérthető tájékoztatását írja elő a pénzügyi intézmény részére. A Hpt. 203. § (4) bekezdése szerinti üzletszabályzat kiadási kötelezettség pedig a pénzügyi intézmény általános tájékoztatási kötelezettségének részeként értelmezendő. A tájékoztatási kötelezettség tehát gyakorlatilag bárkivel szemben fennáll, aki potenciálisan ügyfél lehet.

Azt, hogy az ügyfél jogai nem csak a szerződés hatálya alatt, de annak megszűnését követően is fennállnak, a Hpt. 50. § (1) és (2) bekezdésének a banktitokra vonatkozó rendelkezései is igazolják.

A Hpt. 206. § (1) és (3) bekezdésében foglaltakból továbbá az is megállapítható, a Hpt. egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz arra az esetre, ha valamely jogosultság csak a szerződés hatálya alatt vagy valamilyen időbeli korlátozás mellett illeti meg az ügyfelet.

A Hpt. rendelkezései egyértelműen igazolják, hogy az ügyféli jogok érvényesíthetősége nem a szerződés megszűnéséig tart, a szerződés esetleges megszűnése nem eredményezi az ügyfél jogainak elvesztését. Felperes ezért a közte és az alperes közötti szerződés megszűnésétől függetlenül igényt tarthat az alperesi üzletszabályzat kiadására.

Egyebekben az elsőfokú bíróság a jelen perben rendelkezésre álló adatok alapján nem volt, nem lehetett abban a helyzetben, hogy a felek és a perben nem álló más érintett személyek közötti komplex jogvita egyik leglényegesebb eleme, az E-hitelszerződések megszűnése kérdésében állást foglaljon.

Az elsőfokú bíróság továbbá figyelmen kívül hagyta, hogy az alperes rendkívül jelentős szerepet játszott a kölcsönszerződések jogellenes felmondásában, mert felróható eljárása hiányában a felperes a mai napig a szerződésben foglalt feltételek szerint tudná teljesíteni a kölcsön és kamatai törlesztését. A súlyosan felróható módon eljáró alperes pedig a Ptk. 4. § (4) bekezdésének második mondatában

foglaltakra figyelemmel nem hivatkozhat arra, hogy az üzletszabályzatok kiadásának azért nincs helye, mert a kölcsönszerződésekből eredő követelések engedményezése, a szerződések jogellenes felmondása és az óvadéki értékpapírok jogellenes értékesítése következtében olyan helyzet állt elő, hogy az E-hitelszerződéseket megszüntnek kell tekinteni, a felperes nem minősül az alperes ügyfelének, az ebből eredő jogait nem érvényesítheti.

Az elsőfokú bíróság továbbá téves jogi következtetést vont le a jogellenes felmondásból és a felperes bírói letétbe történt teljesítésének megszüntetéséből.

A jogellenes felmondásra olyan időpontban került sor, amikor az alperes illetve jogelőde mint hitelező már teljesítette a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint a kölcsönszerződésből eredő főkötelezettségét, már folyósította a kölcsönt. A folyósítást követően tett felmondó nyilatkozat pedig a teljesítés megtörténtére tekintettel nem értelmezhető a teljesítés megtagadásaként, különösképp a perbeli esetben nem, amikor az engedményes mondott fel, aki tartozásátvállalás hiányában a kölcsönszerződésben nem kerülhetett a hitel folyósítására kötelezett pozíciójába.

Az elsőfokú bíróság a kölcsöntörlesztés beszüntetését ugyancsak jogszabálysértően értelmezte akként, hogy azzal felperes és jogelődei elállási jogukkal éltek. A felperes és jogelődei ugyanis nem tettek semmiféle olyan alpereshez címzett, határozott jognyilatkozatot, amely a Ptk. 320. § (1) bekezdése szerinti elállásnak minősülhetne. A törlesztés bírói letétbe teljesítésének megszűnését az indokolta, hogy időközben a párhuzamosan folytatott más perek eredményeképpen egyértelművé vált, az eredeti részvények nem szerezhethők vissz, a felek viszonyát várhatóan pénzbeli elszámolással kell rendezni, a jogellenesen felhasznált óvadéki értékpapírok piaci értéke illetve névértéke pedig jóval meghaladja a felperések teljes tartozását.

Egyebekben az elsőfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogerős ítéletek kizárólag azt állapítják meg, hogy az érvénytelen felmondást megelőző helyzet nem állítható helyre. A szerződések megszűnésére nézve ugyanakkor az ítéletek semmiféle rendelkezést nem tartalmaznak, ezért az ítéletek alapján az elsőfokú bíróság tévesen vont le olyan következtetést, hogy a felek között a szerződéses jogviszony már nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság továbbá azt is teljesen figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes által az első fokú eljárás során csatolt felperesi cégkivonatból megállapíthatóan felperes és az alperes között bankszámla vezetési szerződések is létrejöttek, a felperes ügyféli minősége e szerződések alapján is megállapítható. Ily módon a bankszámla szerződések által érintett időtartamra felperest megilleti az a jog, hogy követelje az alperesi üzletszabályzat rendelkezésére bocsátását.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Egyebek mellett előadta, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy felperes nem tarthat igényt az alperesi üzletszabályzatok kiadására, mert már nem ügyfele az alperesnek, felperes és az engedményes között pedig elszámolási viszony áll fenn. A felperes a feltételek fennállta esetén bizonyítási indítványként

kérheti alperes kötelezését üzletszabályzata kiadására, ez azonban nem jelent anyagi jogi jogosultságot.

Hangsúlyozta továbbá, felperes csak fellebbezésében hivatkozik a fogyasztóvédelmi szabályokra és az alperessel megkötött bankszámla-szerződésre, így ezen előadásai a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a másodfokú eljárásban már nem vehetők figyelembe.

Egyebekben a perbeli kölcsönszerződések és járulékos szerződések rendelkezései alapján kétséget kizáróan megállapítható, felperes megkapta az üzletszabályzatokat, a szerződés aláírásával azok tartalmát elismerte. Azt pedig felperes nem cáfolta, hogy korábban már rendelkezett az alperes üzletszabályzataival.

Alperes utalt arra is, közte és a felperes között a jelen peren kívül csak egy per van folyamatban a Fővárosi Bíróság előtt, amelynek tárgya és a jelen per tárgya között semmiféle összefüggés nem áll fenn. A másik perre tartozó kérdésekkel összefüggő felperesi felvetések ezért a jelen perben nem értékelhetők.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

A Pp. 3. § (1) bekezdése szerint a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.

Az anyagi jogi igény polgári perben történő érvényesítésére tehát csakis az jogosult, akinek az igény érvényesítéséhez érdeke fűződik, akinek az igény érvényesítése körében fennálló érdekeltisége megállapítható.

A pénzügyi vállalkozások - bankok - működésére vonatkozó alapvető szabályokat 1991. december 1-től 1997. december 30-ig a pénzügyintézetekről és pénzügyintézeti tevékenységről szóló 1991. évi LXIX. törvény (Pit.) tartalmazta. 1997. január 1-jén pedig hatályba lépett a Pit-et felváltó, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.). Mindkét törvény meghatározta a hatálya alá tartozó pénzügyintézeti, pénzügyi szolgáltatások körét ide sorolva a betét elfogadását, hitel és kölcsön nyújtását, bankszámla vezetését, továbbá a tevékenységekhez (szolgáltatásokhoz) kapcsolódva szabályozása alá vonta a bankok ügyfelekkel szembeni tájékoztatási kötelezettségét is. Így a Pit. 52. § (1) bekezdésének a) pontja akként rendelkezett, a pénzügyintézet köteles az ügyfél kívánságára ingyenesen rendelkezésre bocsátani üzletszabályzatait. A (2) bekezdés azt is előírta, hogy a pénzügyintézet köteles az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségben üzletszabályzatait (általános szerződési feltételeit) kifüggeszteni.

A Hpt. felperesi keresetmódosítás időpontjában hatályban volt, az ügyfelek tájékoztatása céljából elhelyezett 203. § (4) bekezdés a) pontja előírta, a pénzügyi intézmény köteles az ügyfél kívánságára ingyenesen rendelkezésre bocsátani

üzletszabályzatait, valamint a szerződés megkötése előtti további tájékoztatási kötelezettségről is rendelkezett. „A betétesek tájékoztatása”, „Időszakos tájékoztatás” címek alatt pedig a bankkal szerződéses jogviszonyban álló ügyfelekkel szembeni további információszolgáltatási előírást tartalmazott.

Mindebből lesűrhető, hogy mindkét törvény azonosan ügyfélnek minősíti (jelöli) a bankkal szerződéses jogviszonyban álló személyeket, s a csupán potenciális szerződő partnereket is, utóbbi személyi körrel szemben általános tájékoztatási kötelezettséget előírva. (Pit. 52.§ Hpt. 203. §)

Felperes az üzletszabályzatok, általános szerződési feltételek kiadása iránti keresetét egyrészt az alperessel a kölcsönszerződés alapján fennálló szerződéses jogviszonyra, másrészt a Pit. 52. §-ában és a Hpt. 203. §-ában foglalt rendelkezésekre alapította.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek között a kölcsönügylet már nem áll fenn, ezért ezen ügylet alapján a felperes ez idő szerint már nem minősül az alperes szerződéses partnerének. A Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.42.195/2003/15-II. számú jogerős részítéletében foglaltakból ugyanis egyértelműen az következik, hogy az eredeti állapotnak az időközben bekövetkezett visszafordíthatatlan változásokból adódó helyreállíthatatlansága miatt a kölcsönszerződést már nem lehet fennállónak tekinteni. Szerződéses jogviszonyra alapítva ezért felperes nem tarthat igényt az alperesi üzletszabályzatok, általános szerződési feltételek kiadására.

A Fővárosi Ítéltábla e körben egyebekben nem osztotta az elsőfokú bíróság kölcsönszerződés egyéb okból, az engedményes részéről történt felmondása, illetve felperes és jogelődei Ptk. 320. § (1) bekezdése szerinti elállása miatti megszűnésére vonatkozó álláspontját. Ezen körülmények elsőfokú bíróság általi téves értékelése ugyanakkor nem érintette az elsőfokú bíróság azon érdemben helytálló megállapítását, hogy a peres felek közötti kölcsönszerződés ezidő szerint már nem tekinthető fennállónak.

A már kifejtettekre figyelemmel ugyanakkor tévedett az elsőfokú bíróság, amikor úgy ítélte meg, a Pit. illetve a Hpt. felperes által hivatkozott rendelkezése szerinti tájékoztatási kötelezettség csakis a szerződéses ügyfelekkel szemben terheli az alperest.

A felperes azonban arra nézve tényelőadást nem tett, milyen okból kívánja az alperesi üzletszabályzatok, általános szerződési feltételek kiadását, milyen érdeke fűződik a kereset szerinti igény érvényesítéséhez, az alperes keresete szerinti marasztalása jogai gyakorlására, kötelezettségei teljesítésére vagy egyéb érdekei érvényesítésére milyen befolyással lehet, lehetne. Ezért érdemben helytálló az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítélete.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - részben a fenti eltérő indokolással - helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a pervesztes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes 8/2002.(III.30.) IM rendelet 2. §-a alkalmazásával mérlegeléssel megállapított, az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére.

Budapest, 2009. április 10.

. Rózsa Éva s. k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s. k.
előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiss Sándorné
tisztviselő